

Патријарх Порфирије освештао спомен-капелу Светих новомученика српских у Маутхаузену

Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије служио је 10. јуна 2023. године свету архијерејску Литургију у Маутхаузену у Аустрији. Пре свете литургије Патријарх је освештао спомен-капелу Светих новомученика српских.

На знаковитом молитвеном сабрању – подсетнику на мученичку смрт православних Срба у Првом светском рату, Његовој Светости саслуживали су викопреосвећена и преосвећена господа архијереји дабробосански Хризостом, црногорско-приморски Јоаникије, прашки Михаил из Цркве чешких земаља и Словачке, браничевски Игњатије, брегалнички Марко, славонски Јован, аустријско-швајцарски Андреј, осечко-пољски и барањски Херувим, ваљевски Исихије, шабачки Јеротеј, хумски Јован и хвостански Алексеј.

Поред многобројних верника пристиглих из свих делова Аустрије, али и

отаџбине, догађају значајном за цели српски народ присуствовали су: председник Републике Српске г. Милорад Додик, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у Влади Републике Србије г. Никола Селаковић и амбасадор Републике Србије у Републици Аустрији г. Небојша Родић.

Након чина освећења спомен-капеле, евхаристијске благодарности и молитве за упокојене, патријарх Порфирије је пред великим бројем благочестивих верника окупљених за помен и славу Светих новомученика српских упутио поучне и благодатне речи:

– Високопреосвећена и Преосвећена браћо архијереји, браћо свештеници, браћо и сестре, сабрали смо се данас да служимо свету Литургију без које не постоји Црква и без које нема народа Божјег и осветимо овај храм на овоме страшном али истовремено и светом месту. Месту великог страдања наших предака православних Срба, али и других народа, у првом реду наше браће Италијана који су са њима заједно тамновали и заједно били покопани на овим ливадама туге у мрачним годинама Првог светског рата. Маутхаузен и место на коме је подигнута и освећена ова црква био је место распећа и погребења, затирања народа, што услед лоших услова и глади, што услед епидемије тифуса и других болести, али и свештено градилиште на коме су ти страдалници почели да зидају овај храм како за свог живота тако и својом смрћу. Ми га, у неку руку, само довршавамо, обнављамо, испуњавајући њихово давнашње завештање, њихову вољу и њихов благослов, посведочену записом у рукописним, логорским новинама, да се на месту њиховог страдања једног дана обавезно подигне храм.

Зато, браћо и сестре, ваља знати да ми данас стојимо на месту које је страшна учионица у којој сазнајемо да се Бог непрекидно јавља у историји и данас као што је то некада чинио, и да се управо на местима где највише изгледа да Га нема, да Он ћути, да одуствује, да трујумфује зло а не добро, Он истовремено најдубље показује и открива у поступцима и опредељењима, у мартирији, сведочанству људи који страдају Имена Његовог ради. Испод блата и крви, прљавштине и болести, оруђа за пољопривреду, намењеног доношењу хране која је живот, а овде прекованог у низ крстова на којима су разапињани наши преци, са којих су сишли у смрт, што нам показују и фреске на зидовима овога храма, сијала је и сија и сијаће светлост Божја. Они су живели у неугледним и прљавим баракама а од њих су вером направили храмове и света места. Ходали су хладним и влажним пољанама логора и, у Духу, успињали се на Голготу. Износили су њихова тела из барака смрти и

спуштали их у заједничке гробнице, истовремено их узносећи у наручје Аврамово, у десницу Господњу, у Земљу Живих.

И тада је Господ Историје, вером и верношћу наших предака, храброшћу и трпљењем, братском љубављу и непоколебивим сведочењем онога ко су и шта су, почео да зида овај храм који ми данас, Његовим благовољењем и благодаћу, завршисмо. Темељи овог храма су не само испод нас него свуда око нас. Свака мученичка кост овде остављена и положена је уграђена у њега, повезана са њим. Овај храм је плод који је изникао из семена које су биле те посејане свештене кости. Овај храм је као неки свештени ледени брег – видимо само мали његов део који је изнад воде, а много већи је испод ње, испод нас. И не само испод нас него и изнад нас, на небесима, у хоровима светих где поју наша пострадала браћа, војници и сељаци, официри и учитељи, једва порасла деца и честити старци. И не само изнад нас, него и у нама је овај Храм, браћо и сестре ако га понесемо са собом, ако га уградимо у своја срца, ако понесемо у себи исте оне вредности, иста уверења и опредељења, које су имали, којима су живели и за које су своје животе дали наша приснопамјатна браћа која овде почивају.

На овом, али и другим местима каквих у Европи има не мало, ми, припадници народа који су овде страдали, све што се десило можемо да посматрамо једноставно, да поводом тога имамо јасна, црно-бела осећања. Да нам буде јасно шта је добро, а шта је зло. Ко је злочинац, а ко су жртве. И ту, свакако, нема никаквих дилема – поготову што су масовне егзекуције, изнуривања до смрти од рада, глади и изостанка лекарске бриге, вршена на основу државних закона и званичних наредби, брижљиво бележена у књиговодству смрти. Међутим, логика Божја је другачија од логике људске. Управо тамо где је велико страдање, ту је и благодат Божија велика и још већа од страдања. Ту се књиге смрти жртвом мученика и посетом Духа Светога претварају у Књиге вечног живота. Јер тамо где недужни страдају Господ благодаћу својом то место претвара у свето место, у место молитве. Стога је за нас православне Србе, Маутхаузен пре свега место молитве, молитве за пострадале наше претке мученике, али и место молитве њима, да се они моле протомученику Христу за нас, да нико више не страда тако како су они овде, далеко од родне куће, пострадали. Овде, у овом храму, ћемо се сусретати у молитви са нашим прецима и заједно са њима са Христом Богом живим. Али, у нашем молитвеном сусрету, биће и других савременика тог страдалног времена. Верујемо да је и њих више него што претпостављамо, и да Бог зна више имена од оних која су нама позната. Једно такво име које знамо и већ смо га чули данас и сада са свештеним пијететом помињемо, за

које дубоко верујемо да ће бити у молитвеном загрљају, у хору сведока Јагњетових, јесте и име бискупа Линца Рудолфа Хитмајера. Он је био доктор теологије и професор пастирског богословља, један од најпознатијих беседника свога времена и свакако неуморан прегалац на пољу харитативног рада. Вођен богољубљем и човекољубљем, надахнут Јеванђељем, 10. фебруара 1915. године посетио је у логору Маутхаузену заточене Србе. Већина од њих је била већ оболела од тифуса. Бискуп је одлучио да их лично помаже и негује. Том приликом се заразио, разболео и умро веома брзо, већ 5. марта исте те страшне 1915. године. На тај начин је овај милостиви Самарјанин свога доба, припадник народа који је подигао логорске зидине, својеволјно крочио у њих, показујући да је за њега Јеванђеље Књига која надахњује и обавезује, и у складу са тим положио свој живот за људе у којима су неки гледали ратне заробљенике и интернирану радну снагу док је он у њима видео, како је то Господ рекао, пријатеље своје.

Из тог разлога, како рекох на почетку, ми православни Срби, не треба да подлегнемо бинарној логици данашњег света. Света који се упорно бори против Јеванђеља и заговара један други начин постојања, један други и другачији систем вредности, за који нас Господ позива да га преобразимо и превазиђемо. Заповест да волимо непријатеље своје показује да нема трајног непријатељства међу људима, да људи нису осуђени да буду непријатељи једни другима, уколико то прекину у свом срцу. Уколико се у мом срцу браћо и сестре, и у вашим срцима, прекине та линија мржње, страха, сукобљавања, непријатељства – она на извештан начин престаје да постоји и у целом свету. Позив Распетог и Васкрслог Богочовека, који најбоље зна шта су муке и страдња али и то да се она не завршавају тамом и горчином него светлошћу и радошћу, да благосиљамо оне који нас куну, чинимо добро онима који нас мрзе и молимо се Богу за оне који нас гоне, (Мт. 5:44) нигде не звучи тако потресно и истинито као на местима оваквих страдања какво је и ово свештено место на којем се налазимо. Али нигде у толикој мери и не обавезује како то чини овде. На месту где смо подигли многозначни храм – Споменик страдању које се овде десило, Поменик оних који су у Господу уснули међу овим жицама и оградама, и Опоменик генерацијама које долазе, да пазе да се овакво зло никада и нигде не понови.

Нека Господ упокоји све пострадале у овом логору, логорима који се налазе у непосредној околини, као и у целој Европи и целом свету. Нека исцели сваку рану и преобрази сваку муку, љубављу својом, наиласком Светога Духа Утешитеља, обрише сваку сузу која је овде пала и од ње, овога места, ове свете мученичке земље направи блато које ће свима нама помазати очи да

прогледамо и видимо да истинског братољубља и заједничког живота нема без истинског богољубља према једноме у Тројици Богу. И зато браћо и сестре, знајте да је важније од свега да где год да се налазимо, не треба само да чувамо своју православну веру и кроз њу чувамо оно што припада фолклору нашег народа и обичајима, него треба да живимо својом православном вером, да живимо Јеванђељем Христовим. Да знамо да на питање, које су многи мени упућивали, нарочито кад се нађу изван матице: Како, оче, да научимо своју децу да буду и остану Срби, постоји један једини одговор: Наравно да ћете учити децу њиховом пореклу. Али ако их не будете учили, пре свега и изнад свега, православној вери, иако их и научите ком роду припадају, засигурно пре или касније, када се у њима разбукти духовна глад а ви им нисте дали православну веру, они ће потражити храну на другим трпезама. И када нађу духовну храну на другим трпезама, када не буду православни хришћани, без обзира што сте их научили да буду Срби, пре или касније заборавиће и то своје српско порекло. Шта више, ако не дај Боже, узму са неке трпезе која је квази духовна и нуди потпуно отровну храну, не само да ће заборавити којем народу припадају, него ће сигурно и неретко, заборавити и на име свога оца и своје мајке. Али ако их будете учили православној вери, ако их будете утемељили на аутентичном, изворном, духовном идентитету, а то је Христос и Јеванђеље Његово, онда и све оно што је њихово и ваше, што припада нашем народу, добиће свој истински и прави идентитет и печат и своју трајну вредност. И зато браћо и сестре да се окупљамо у овом храму, да служимо пре свега Свету литургију, да се причешћујемо Телом и Крвљу Христовим, и у сваком храму, да се молимо за невино пострадале на овоме месту, да се њима молимо, да се окупљамо у храмовима Божјим, да се тамо сусрећемо једни са другима и сви заједно са живим Богом, Господом и Спаситељем нашим коме нека је слава сада и увек и у векове векова! Амин!

Спомен-капела Светих Српских Новомученика је саграђена 2018. године поводом стогодишњице од завршетка Првог светског рата. Капела је изграђена на месту логора, месту страдања осам хиљада Срба али и других народа: Италијана, Руса... Иако иницијатива за изградњу овога спомен обележја великог страдања српског народа у Аустрији постоји дуго, упорношћу благочестивог народа на челу са епископом аустријско-швајцарским г. Андрејом, дошло се до циља обележеног данашњим великим молитвеним сабрањем за покој душа страдалих предака и за наду благочестивих потомака.

